Eduskunnan hallintovaliokunta

Viite:
Hallintovaliokunnan kokous 14.12.2018, asiantuntijalausuntopyyntö 5.12.2018

Asia:
Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi digitaalisten palvelujen tarjoamisesta sekä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnasta annetun lain muuttamisesta (HE 60/2018 vp)

Annoin 7.3.2018 hallituksen esityksestä lausunnon valtiovarainministeriölle. Kun hallituksen esitys esiteltiin valtioneuvoston yleisistunnossa eduskunnalle antamista varten, lausunnossa esitetyt huomiot oli olennaisilta osiltaan otettu esityksessä huomioon. Valtioneuvoston päätöksenteon laillisuuden valvonnassa en havainnut estettä esityksen antamiseen eduskunnalle.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta, jolla pantaisiin kansallisesti täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi julkisen sektorin elinten verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuudesta. Laissa verkkosisällön saavutettavuusvaatimuksia asetettaisiin direktiivin tarkoittamaa laajemmalle joukolle toimijoita. Lisäksi laissa säädettäisiin viranomaisten sekä muiden julkista hallintotehtävää hoitavien velvollisuudesta tarjota digitaalisia palveluja hallinnon asiakkaille sekä tähän liittyvistä velvollisuuksista. Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnasta annettua lakia muutettaisiin siltä osin kuin sääntely siirtyisi ehdotettuun uuteen digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettuun lakiin.

Pidän ehdotettua laki sinänsä hyvänä ja perusteltuna. Erikseen totean, että ehdotetun lain 4 luvun 12 §:n 4 momentin säännös jolla eduskunnan oikeusasiamiehen ja valtioneuvoston oikeuskanslerin toiminta on jätetty valvontaviranomaisen toimivallan ulkopuolelle toteuttaa asianmukaisella tavalla ylimpien laillisuusvalvojien valvontavallan riippumattomuutta. Kiinnitän kuitenkin huomiota yhteen lain direktiivinmukaisuutta koskevaan kohtaan ja yhteen lain soveltamisalaa koskevaan valintaan joka voi jatkossa tuoda käytännön ongelmia.

Suljetun ryhmän käytettävissä oleva intranetien ja ekstranetien sisältö

Lain 2 §:n 4 momentin 1 kohdan mukaan lakia ei sovellettaisi ”työpaikoilla käytettäviin rajalliselle määrälle henkilöitä tarkoitettuihin intranet- ja ekstranet-verkkosivustoihin ja mobiilisovelluksiin”. Direktiivissä ei ole suoraan vastaavaa pysyvää työpaikkojen intranet- ja ekstranet-

KÄYNTIOSOITE Snellmaninkatu 1 A, Helsinki • PUHELIN 0295 16001 • E-MAIL etunimi.sukunimi@okv.fi
POSTIOSOITE PL 20, 00023 Valtioneuvosto • TELEFAKSI 09 160 23975 • INTERNET www.okv.fi

verkkosivustoja koskevaa soveltamisalan rajausta. Direktiivin soveltamisalan rajaus koskee vain ennen 23.9.2019 julkaistuja intranet- ja ekstranet-verkkosivustoja ja vain siihen saakka kunnes nämä sivustot ”uudistetaan perinpohjaisesti”. Ehdotetun lain mukainen, sinänsä käsitykseni mukaan käytännön toiminnan kannalta perusteltu, pysyvä työpaikoilla käytettävien intra- ja ekstranetverkkosivujen rajaus lain soveltamisalan ulkopuolelle ei välttämättä täytä direktiivin asettamaa vähimmäistasoa siltä osin kuin rajaus koskee direktiivissä tarkoitettuja julkisen sektorin elimiä.

3 §:n 1 momentin 3 kohta

Lain 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa ehdotetaan säädettäväksi, että yrityksen, säätiön, yhdistyksen ja muun yhteisön digitaaliset palvelut, joiden kehittämisen tai käytön rahoittamiseen osallistuu laissa tarkoitettu viranomainen vähintään puolella kehittämiskustannuksista tai vuotuisista ylläpitokustannuksista, kuuluisivat lain soveltamisalaan.

Kyseessä on saavutettavuusdirektiiviin nähden kansallinen soveltamisalan laajennus. Yhdistysten ja yhteisöjen joukkoon kuuluu toimijoita joilla ei ole vakituista henkilökuntaa tai päivittäistä toimintaa. Lain 3 momentin 10 §:ssä asetetut vaatimukset palautteen käsittelemisestä voivat käsitykseni mukaan olla mahdottomia toteuttaa tällaisten pienten, usein vapaaehtoisvoimin toimivien, yhdistysten ja yhteisöjen voimavaroilla. Saman luvun 8 §:ssä säädetty oikeus poiketa saavutettavuusvaatimuksista ei käsitykseni mukaan anna mahdollisuutta poiketa 10 §:ssä säädetyistä vaatimuksista.

Ehdotuksen mukaisena laki voi johtaa siihen, että pienet yhdistykset ja muut vastaavat toimijat eivät käytännössä voi vastaanottaa viranomaisen rahoitusta verkkopalvelujensa kehittämiseen tai ylläpitoon.

Oikeuskansleri Tuomas Pöysti

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri Pekka Liesivuori